

MEMÒRIA HISTÒRICA

La Diputació retira el monòlit franquista del coll del Moro per portar-lo a un museu

Els treballs per retirar el monòlit franquista del coll del Moro i traslladar-lo al Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre ja han començat, i s'allargaran durant pràcticament tot el mes de juny. El monument commemorava la victòria nacional a l'ofensiva de l'Ebre.

Gandesa Andreu Prunera

El monòlit franquista del coll del Moro aviat serà història. La Diputació de Tarragona va començar aquest dimarts els treballs per traslladar el monument dedicat a la victòria dels nacionals cap al Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre, a Gandesa.

La retirada del monòlit va ser una reivindicació de l'alcalde de Gandesa, Carles Luz. La Diputació de Tarragona, titular dels terrenys, ha sigut l'encarregada d'adjudicar els treballs i properament cedirà els terrenys del coll del Moro a l'Ajuntament, perquè pugui promoure algunes excavacions arqueològiques ja que a la mateixa zona hi ha una de les necròpolis iberes més importants de tot el país.

De fet, va ser l'ens provincial qui va promoure la construcció del monòlit franquista a la zona del coll del Moro, que havia servit al mateix Franco com a observatori durant l'ofensiva sobre l'Ebre. El monument es va inaugurar l'any 1953 per commemorar la victòria del bàndol nacional a la batalla més decisiva de tota la Guerra Civil espanyola.

Situat als afores de Gandesa, el monòlit ha passat inadvertit durant anys, tot i que ha estat objecte de nombroses pintades, tant de rebuig al feixisme com també d'apologia a la dictadura franquista.

Ara, el monòlit se situarà a la seu del Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre (CEBE), a Gandesa, on també es conserva la documentació sobre la inauguració del monument, amb diverses instantànies de l'acte i el ressò que va tindre a la premsa del moment. L'Ajuntament de Gandesa ja va re-

tirar fa uns mesos una placa funerària dedicada a un aviador nazi al mateix Centre d'Interpretació. L'alcalde assegura que **"la història no s'ha de silenciar ni canviar-la"**. **"Entenem que la simbologia feixista no ha d'estar a l'exterior, però pot ser una eina per explicar la història de la batalla de l'Ebre a la Terra Alta en un espai museïtzat, i amb el context adequat"**, assegura Carles Luz.

Un altre dels monuments que està previst que es retire en pocs dies és el monòlit de la plaça de la vila, a Vilalba dels Arcs, dedicat a les víctimes franquistes durant la repressió republicana dels primers anys de la Guerra Civil, i també a les víctimes del bàndol franquista. L'Ajuntament ja n'ha aprovat la retirada i està pensant que el paleta que ha de desmuntar el monòlit pugui trobar el moment adequat. Fa mesos, es va tapar la inscripció del monòlit -que està situat a escassos metres de la porta de l'ajuntament- on s'hi podia llegir la inscripció "Caídos por Dios y por España, ¡presentes!".

El monòlit commemora la victòria de l'exèrcit franquista a la batalla de l'Ebre

En el cas del monòlit de Vilalba, que consisteix amb diversos blocs de pedra amb una gran creu esculpida, està previst que es desmunti i es traslladi a un magatzem municipal, a l'espera de trobar un emplaçament on pugui ser museïtzat i servisca per explicar la

Els treballs per retirar el monòlit franquista del coll del Moro, a Gandesa, aquest dimarts. FOTO ROGER FONT

història de la Guerra a la Terra Alta. De fet, l'alcaldesa de Vilalba dels Arcs, Maria Teresa Mariné, ha reivindicat en diverses ocasions la necessitat de **"tindre un espai on es pugui encabir tota la simbologia franquista que es retira de la via pública"** per tal que pugui servir per explicar la història del que va passar durant la Guerra Civil als municipis de la Terra Alta.

EXCAVACIONS IBERS Coincidint amb la retirada del monòlit, l'Ajuntament de Gandesa i la Universitat de Barcelona han anunciat una nova campanya d'excavacions al jaciment arqueològic del coll del Moro, que tindrà lloc entre els dies 10 i 28 de juliol.

Durant la campanya d'excavacions del 2015, les prospeccions van identificar un trull del vi datat del segle III aC, el més antic que s'ha trobat mai a Catalunya. També es van identificar diversos bassos i estances que es destinarien a la producció d'elements tèxtils. Aquest estiu s'aprofundirà en l'estat d'aquestes construccions i l'entorn. ■

UN REFERENT

El coll del Moro ha sigut un lloc de culte per a entitats feixistes

El monòlit franquista i el fet que Franco utilitzés el mirador del coll del Moro per dirigir les tropes nacionals a la batalla de l'Ebre ha atret durant anys l'atenció d'algunes entitats feixistes. De fet, el 2013, la Fundació Francisco Franco va celebrar el dia de l'alçament amb un pelegrinatge al coll del

Moro, aprofitant que se celebraven els 75 anys de la batalla de l'Ebre. Els assistents van participar en un homenatge a la figura del dictador i van visitar alguns dels espais de la batalla de l'Ebre. Durant l'acte també es va presentar el president de la delegació de la fundació a les comarques de Tarragona.